

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1.

Για την σύζευξη των στοιχείων των δύο στηλών αντλούμε πληροφορίες από τη σελίδα 162 του σχολικού βιβλίου. Συγκεκριμένα η απάντηση είναι:

1 = Α 2 = Γ 3 = Δ 4 = Γ 5 = Γ 6 = Β

A.1.2.

- «Εκλεκτικοί»: σχολικό βιβλίο σελ. 79 : «Οι Εκλεκτικοί ήταν υποστηρίζει σταθερές κυβερνήσεις».
- «ΠΑΟΥΕΡ»: Σχολικό βιβλίο, σελίδα 53 «Βρετανική εταιρεία, η οποία από το 1925 ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα καθώς και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.»
- «Υπηρεσία Παλιννοστήσεως και Περιθάψεως»: Σχολικό βιβλίο, σελίδα 143 «Στα πλαίσια ης Ύπατης Αρμοστείας... προσφυγιάς»
- «Οργανικός Νόμος (1900)»: Σχολικό βιβλίο, σελίδα 208, «Ένα σοβαρό ζήτημα...και εγκατάστασής του»

ΘΕΜΑ Α2

A.2.1. Σχολικό βιβλίο σελ. 163 -164: «Οι μεταγενέστερες εξελίξεις συνέβαλε στην ήττα του στις εκλογές του 1932 και του 1933».

A.2.2. (214 «Η κρίση μετατοπίστηκε ... σουλτανική επικυριαρχία»). Με βάση τις ιστορικές μας γνώσεις, όταν έγινε γνωστή η Σύμβαση της Ανταλλαγής των πληθυσμών και οι όροι της οι πρόσφυγες, που βρισκόταν στην Ελλάδα αντέδρασαν έντονα. Σχ. Εγχειρίδιο, σελ.153 «Σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας συγκρότησαν συλλαλητήρια, διατρανώνοντας την απόφασή τους να εμποδίσουν την εφαρμογή της. Η πραγματικότητα όμως όπως είχε διαμορφωθεί μετά την έξοδο χιλιάδων Ελλήνων από τις πατρογονικές εστίες τους και την άρνηση της Τουρκίας να δεχτεί την επιστροφή τους, ανάγκασε την ελληνική αντιπροσωπεία να συμφωνήσει. Εξάλλου η υπογραφή της Σύμβασης υποβοηθούσε τις βλέψεις των ηγετών των δυο χωρών (Βενιζέλου και Κεμάλ) για τη διασφάλιση και αναγνώριση των συνόρων τους, την επίτευξη ομοιογένειας και την απρόσκοπτη ενασχόληση με την εσωτερική μεταρρύθμιση και ανάπτυξη.

Σύμφωνη ήταν και η Κοινωνία των Εθνών. Οι πρόσφυγες έμειναν με την πικρία ότι το δίκαιο και τα συμφέροντά τους θυσιάστηκαν στο βωμό των συμφερόντων του ελληνικού κράτους.»

ΘΕΜΑ Β

Σύμφωνα με την ιστορική πηγή οι θιγόμενοι πρόσφυγες της Αθήνας εκφράζουν έντονα την αγανάκτησή τους για την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών. Ειδικότερα επισημαίνουν ότι:

- η ανταλλαγή έχει ετεροβαρή χαρακτήρα (1.200.000 Έλληνες προς 300.000 Μουσουλμάνους),
- πλήττει την παγκόσμια συνείδηση και ηθική αφού καταπατεί την δικαιοσύνη και θίγει τα ιερότερα δικαιώματα του ανθρώπου, της ελευθερίας και της ιδιοκτησίας,
- Δεν πρόκειται για εκούσια μετανάστευση αλλά για μια υποχρεωτική μαζική μετακίνηση πληθυσμών, που κανένα κράτος δεν έχει το δικαίωμα να επιβάλλει,
- έχουν αναπαλλοτριώτα δικαιώματα στη γη, όπου κατοικούσαν από τα πανάρχαια χρόνια,
- δε μετανάστευσαν με τη θέλησή τους, αλλά εκδιώχθηκαν με βίαιο τρόπο, αφού απειλούνταν η ζωή τους.
- Για όλα τα παραπάνω ψηφίζουν να επιστρέψουν στις πατρίδες τους και καταγγέλλουν την πρωτοφανή αδικία και απάνθρωπη απόφαση ως ύστατη προσβολή κατά της ανθρωπότητας και του πολιτισμού.

Τα δίκαια των ανθρώπων είναι αυτά που πρέπει να τοποθετούνται πάνω από τα συμφέροντα των κρατών και τις πολιτικές σκοπιμότητες.

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Το Νοέμβριο του 1862 έγιναν εκλογές αντιπροσώπων για Εθνοσυνέλευση, η οποία θα ψήφιζε νέο σύνταγμα. Μεταξύ άλλων η Εθνοσυνέλευση, παρά την έντονη αντίδραση του βασιλιά Γεωργίου Α', επέβαλε την αρχή να προέρχεται η κυβέρνηση από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Αυτό που δεν ορίστηκε με σαφήνεια, διότι θεωρήθηκε αυτονόητο, ήταν ότι ο βασιλιάς όφειλε να δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε βουλευτή του κόμματος που είχε την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας της Βουλής. Ο Γεώργιος εκμεταλλεύτηκε αυτήν την ασάφεια, για να διορίζει κυβερνήσεις της αρεσκείας του. Την αυθαιρεσία αυτή τη διαπιστώνει και την καταγγέλλει ο νέος τότε πολιτικός Χαρίλαος Τρικούπης στο ανυπόγραφο άρθρο του με τίτλο «Τις πταίει;», που δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Καιροί» στις 29 Ιουνίου 1874. Ο Τρικούπης υποστηρίζει πως οι κυβερνήσεις που υπάρχουν από το 1868 οφείλουν την ύπαρξη τους αποκλειστικά στην απόλυτη χρήση του προνομίου που παρέχεται από το Σύνταγμα στο βασιλιά για να διορίζει και να παύει υπουργούς. Αναγνωρίζει πως το ίδιο το Σύνταγμα μόνο έμμεσους περιορισμούς βάζει στο Βασιλιά μέσω των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει στη Βουλή. Ο Βασιλιάς όμως, εφόσον αυτοί δεν είναι ρητοί «προτιμάει» να τους αγνοεί, οδηγώντας το λαό να πρέπει τελικά να διαλέξει, κατά τον Τρικούπη, την απόλυτη υποταγή στο πρόσωπο του ή την επανάσταση. Ο Τρικούπης αναγνωρίζει ότι αυτό που πράττει ο Γεώργιος δεν είναι ούτε αντισυνταγματικό ούτε αντί κοινοβουλευτικό αλλά αφήνει να κυριαρχεί η πολιτική αστάθεια. Μόνη λύση στο πρόβλημα είναι η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, σύμφωνα με το πρότυπο της Αγγλίας, το οποίο, κατά το πρώτο παράθεμα, χαρακτηρίζεται ως θεμέλιο του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος. Για να καταστεί αυτό δυνατό, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας της δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Ο Τρικούπης μάλιστα στο άρθρο του υποστηρίζει πως στην Ελλάδα δε υπάρχει κανένα από τα ζητήματα τα

οποία στη Γαλλία και Ιταλία διαιρούν τους πολιτικούς σε πολλά κόμματα, και πως ο μόνο λόγος ύπαρξης τους είναι το γεγονός ότι έτσι έχουν την ευκαιρία να κληθούν στην κατάληψη της εξουσίας.

Το πρώτο παράθεμα μας πληροφορεί ότι, παρόλο που το άρθρο δεν ήταν τόσο μαχητικό όσο κάποιες αγορεύσεις στη Βουλή, επειδή χαρακτήρισε νόθες τις εκλογές που μόλις πριν λίγο είχαν λάβει χώρα και θεωρήθηκε ότι αποτελούσε επίθεση κατά του βασιλιά και υπαινιγμός (παρακίνηση;) για επανάσταση, υπήρξαν άμεσες και δραστικές συνέπειες: κατάσχεση φύλλων και ποινική δίωξη του εκδότη της εφημερίδας Πέτρου Κανελλίδη. Ο Τρικούπης ανέλαβε πλήρως την ευθύνη συγγραφής και δημοσίευσης του άρθρου με επιστολή του προς το εισαγγελέα, με αποτέλεσμα την προφυλάκιση του στις 6 Ιουλίου 1874. Αφήνεται ελεύθερος με εγγύηση και απαλλάσσεται με βούλευμα στις 23 Ιουλίου. Οι εξελίξεις έχουν δρομολογηθεί. Η αρχή της δεδηλωμένης ψηφίζεται το 1875. Ο βασιλιάς υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου. Η αλλαγή στάσης του βασιλιά φαίνεται ολοκάθαρα στο λόγο στη Βουλή στις 11 Αυγούστου 1875, απόσπασμα του οποίου έχουμε στο δεύτερο παράθεμα. Όχι μόνο αναγνωρίζει την αναγκαιότητα ύπαρξης της αρχής της δεδηλωμένης αλλά και διατείνεται πως χωρίς κυβέρνηση που να έχει τη δηλωμένη εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών είναι αδύνατον το πολίτευμα να λειτουργήσει αρμονικά. Οι νέες θέσεις του βασίζονται, σύμφωνα με τα λεγόμενα του, στην πλήρη αναγνώριση εκ μέρους του των προνομίων των βουλευτών που βασίζονται στο γράμμα αλλά και στο πνεύμα του Συντάγματος: όχι μόνο δηλαδή σε ό,τι ρητά καθόριζε το Σύνταγμα αλλά και σε ό,τι είναι σύμφωνο με τις γενικότερες καταστάσεις, κλίμα και γραμμή που έχει καθιερώσει.

Κατόπιν αυτών των αλλαγών νέα σελίδα ανοίγει στην πολιτική ζωή της χώρας. Η μεταβατική περίοδος θα οδηγήσει στις εκλογές του 188, στις οποίες τα δύο μεγάλα κόμματα συγκεντρώνουν το 92,2% των εδρών του Κοινοβουλίου. Το κοινοβουλευτικό σύστημα και ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν.

*Άννα Κοριαζόγλου
Φιλολόγος*